VI BÖLMƏ.
DAVAMLI İNKİŞAF VƏ RƏQABƏT STRATEGİYASI

Könül Abdusalam BÜYÜKER
i.f.d., BDU
E-mail: k.buyuker@mail.ru
https://doi.org/10.30546/4.71.73001.2024.02.023

DAVAMLI İNKİŞAF TƏŞƏBBÜSLƏRİNİN İQTİSADİ ARTIMA TƏSİRİ

Xülasə

Tədqiqatın məqsədi dünya ölkələrində, xüsusilə də, inkişaf etmiş iqtisadiyyata sahib ölkələrdə davamlı inkişaf təşəbbüslərinin iqtisadi artıma təsirini araşdırmaqdır.

İşin metodologiyası məlumat toplamaq, təhlil etmək və şərh etmək üçün çoxşaxəli yanaşmanı əhatə edir.

Tədqiqatın tətbiqi əhəmiyyəti inkişaf etmiş iqtisadiyyatlarda iqtisadi artıma təsir edən təşəbbüslərin inkişaf etməkdə olan ölkələrə verə biləcəyi töhfələri öyrənməkdir.

Tədqiqatın nəticələri göstərir ki, inkişaf etmiş ölkələrin tətbiq etdiyi iqtisadi artıma təsir edən proqram və layihələr inkişaf etməkdə olan ölkələrin iqtisadi artımına əhəmiyyətli dərəcədə töhfə verə bilər.

Tədqiqatın orijinallığı və elmi yeniliyi ondan ibarətdir ki, inkişaf etmiş ölkələrin tətbiq etdiyi iqtisadi artıma təsir edən proqram və layihələrin inkişaf etməkdə olan ölkələrin iqtisadi artımına xüsusi təsiri araşdırılmış, ölkənin iqtisadi artımı üçün unikal perspektiv təklif verilmişdir.

Açar sözlər: iqtisadi inkişaf, davamlı artım, İEOÖ, İEÖ

Giriş

Qlobal qarşılıqlı əlaqənin və yüksək ekoloji şüurun artdığı bir dövrdə ədalətli və hərtərəfli irəliləyiş əldə etmək vasitəsi kimi davamlı inkişafa güclü diqqət yetirilir. Bu proqramlar ətraf mühitin pisləşməsi, sosial bərabərsizlik və iqtisadi dəyişkənlik kimi aktual qlobal problemlərin həllinə vahid yanaşmanı əhatə edir. Davamlı inkişaf bir neçə strategiya və təşəbbüsləri əhatə edən çoxşaxəli anlayışdır. Məqsəd gələcək nəsillərin öz tələblərini yerinə yetirmək qabiliyyətinə xələl gətirmədən indiki ehtiyacı ödəməkdir.

Davamlı inkişaf təşəbbüsləri iqtisadi tərəqqi, ətraf mühitin qorunması və sosial ədalət arasında dinc tarazlığa nail olmağa yönəlmiş müxtəlif siyasətləri, təcrübələri və strategiyaları əhatə edir. Bu proqramlar icmaların və ətraf mühitin uzunmüddətli rifahına üstünlük verir. Onlar etiraf edirlər ki, ekoloji və sosial rifahı adekvat nəzərə almadan iqtisadi genişlənməyə üstünlük vermək qeyri-davamlı nəticələrlə nəticələnə bilər.

Şübhəsiz ki, iqtisadi artım bütün xalqların, xüsusən də hələ inkişaf prosesində olan dövlətlərin tərəqqisində böyük əhəmiyyət kəsb edir. O, xalqları tərəqqiyə doğru aparan, həyat keyfiyyətini yüksəldən, yoxsulluğu azaldan və vətəndaşlar üçün imkanları genişləndirən katalizator rolunu oynayır. Resurslarında və struktur problemlərində tez-tez məhdudiyyətlərə malik olan inkişaf etməkdə olan iqtisadiyyatlar iqtisadi artımı bu çağırışların həlli və əhalisinin rifahının yüksəldilməsi vasitəsi kimi görür.

İnkişaf etməkdə olan iqtisadiyyatlarda iqtisadi genişlənmə artan məşğulluq imkanlarını, infrastrukturun inkişafını və təhsil və səhiyyə kimi fundamental xidmətlərin əlçatanlığını artırmaq potensialını nəzərdə tutur. Bundan əlavə, o, xarici investisiyaları cəlb etmək və innovasiyaları təşviq etmək üçün əlverişli mühit yaratmaq qabiliyyətinə malikdir, hər ikisi davamlı inkişafın asanlaşdırılmasında əsas rol oynayır [10].

Buna baxmayaraq, daha geniş əks-sədaları nəzərə almadan iqtisadi artımla məşğul olmaq ekoloji vəziyyətin pisləşməsi, sosial bərabərsizliklər və iqtisadi qeyri-sabitlik kimi mənfi nəticələrə gətirib çıxara bilər. İqtisadi artım və davamlı inkişaf fəaliyyətləri arasında korrelyasiya daha vacib olur, çünki o, həm firavanlığa, həm də davamlılığa nail olmaq üçün bir yol təqdim edir.

Davamlı inkişaf təşəbbüsləri

Davamlı inkişaf gələcək nəsillərin öz ehtiyaclarını ödəmək imkanlarını qorumaqla cari tələblərin yerinə yetirilməsi anlayışını əhatə edir. O, iqtisadi inkişafı, ətraf mühitin mühafizəsini və sosial rifahı birləşdirməyi hədəfləyən hərtərəfli və gələcəyə yönəlmiş strategiyanı təmsil edir. Davamlı inkişaf bu üç aspektin bir-biri ilə əlaqəli olduğunu etiraf edir və vurğulayır ki, bir amilin digərlərini həll etmədən həyata keçirilməsi disbalans və uzunmüddətli problemlərə səbəb ola bilər [2].

Davamlı inkişaf iqtisadi tərəqqinin ekoloji cəhətdən şüurlu, sosial cəhətdən əhatəli və iqtisadi cəhətdən mümkün olduğu bir dünya yaratmaq məqsədi daşıyır. O, resursların məsuliyyətli idarə olunmasını, ətraf mühitə təsirin minimuma endirilməsini, sosial bərabərliyi və bütün insanların ümumi rifahını müdafiə edir.

Davamlı inkişaf təşəbbüsləri bir neçə sahədə davamlılığa nail olmağa yönəlmiş müxtəlif üsul və tədbirləri əhatə edir. Yuxarıda göstərilən təşəbbüsləri üç əsas təsnifata bölmək olar.

Ekoloji davamlılıq səyləri təbii ehtiyatları qorumaq, ətraf mühitin çirklənməsini azaltmaq və insan fəaliyyətinin ekoloji təsirini minimuma endirmək məqsədi daşıyır. Buraya iqlim dəyişikliyini yumşaltmaq, bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadənin tərəfdarı olmaq, biomüxtəlifliyə qənaət etmək və təbii resurslara məsuliyyətlə nəzarət etmək cəhdləri daxildir. Bu proqramların məqsədi həm indiki, həm də gələcək nəsillər üçün təhlükəsiz və inkişaf edən dünyanı təmin etmək üçün ətraf mühiti qorumaqdır [3].

Sosial davamlılıq proqramları həm icmalar, həm də fərdlər üçün ümumi rifahı və həyat keyfiyyətini artırmaq üçün nəzərdə tutulmuşdur. Onların məqsədi sosial inteqrasiyanı inkişaf etdirmək, bərabərsizlikləri azaltmaq, təhsil və səhiyyə xidmətlərinə əlçatanlığı artırmaq və təcrid olunmuş icmaları gücləndirməkdir. Bu səylər sosial bərabərliyin təşviqinə, insan hüquqlarının qorunmasına və cəmiyyətin ümumi rifahının yüksəldilməsinə böyük əhəmiyyət verir.

İqtisadi davamlılıq proqramları davamlı və ədalətli iqtisadi artım və inkişafı təşviq etməyə çalışır. Bu, məşğulluq imkanları yaratmaq, ixtiraçılığı inkişaf etdirmək, kiçik və orta ölçülü firmaları (KOB) gücləndirmək və yoxsulluğu azaltmaq üçün taktikaları əhatə edir. İqtisadi davamlılıq idarəolunmaz borcun yığılmasından və ya iqtisadi dəyişkənliyin qarşısını alaraq, iqtisadi inkişafın əhatəli və ədalətli olmasını təmin etməyə çalışır [9].

Resurslarında tez-tez fərqli maneələrə və məhdudiyyətlərə malik olan inkişaf etməkdə olan iqtisadiyyatlar ixtiraçı və firavan davamlı inkişaf səyləri üçün yüksək əlverişli mühitlər olduğunu nümayiş etdirdilər. Bu səylər həm cari çağırışları həll edir, həm də davamlı rifah və möhkəmlik üçün zəmin yaradır.

Davamlı inkişaf sahəsində nümunəvi nailiyyət mikromaliyyə proqramlarının geniş şəkildə həyata keçirilməsidir. Bu proqramlar inkişaf etməkdə olan iqtisadiyyatlarda mikrokredit və maliyyə resurslarına çıxışı asanlaşdırıb, xüsusən də ənənəvi bank xidmətlərinə çıxışı olmayan şəxsləri hədəfə alıb. Mikromaliyyə kiçik biznesə başlamaq və ya gəlir gətirən fəaliyyətlərə vəsait ayırmaq istəyən sahibkarlara imkan verir. O, özünüməşğulluğu inkişaf etdirmək, gəlir əldə etmək və yoxsulluğu azaltmaqla iqtisadi həyat qabiliyyətini artırır. Bu proqramlar təcrid olunmuş qruplar üçün iqtisadi rifahın yaxşılaşdırılması ilə nəticələnərək daha sabit və davamlı həyat tərzinə gətirib çıxardı.

İnkişaf etməkdə olan ölkələr bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadənin genişləndirilməsində əhəmiyyətli irəliləyişlər əldə ediblər ki, bu da davamlı inkişafda diqqətəlayiq nailiyyətdir. Hindistan və Çin kimi dövlətlər günəş və külək enerjisi infrastrukturunun inkişafına böyük sərmayələr qoyublar. Bu tədbir təkcə qalıq yanacaqlardan asılılığı azaltmaqla və istixana qazı emissiyalarını məhdudlaşdırmaqla ekoloji davamlılığın mühüm məsələsini həll etmir, həm də iqtisadi genişlənməyə töhfə verir. Bərpa olunan enerji sənayesi günəş panellərinin istehsalı və külək təsərrüfatına

texniki qulluq kimi fəaliyyətləri əhatə etməklə məşğulluq üçün güclü katalizatora çevrilmişdir. Bundan əlavə, bu fəaliyyətlər təkcə enerji təhlükəsizliyini gücləndirmir, həm də yeni iş perspektivlərinin yaradılması və texnoloji inkişafın təşviqi vasitəsilə iqtisadi davamlılığı gücləndirir [5].

Bir çox inkişaf etməkdə olan ölkələr sosial davamlılığa nail olmaqda təhsil və səhiyyənin həlledici əhəmiyyətini etiraf etmişlər. Yüksək keyfiyyətli təhsil və səhiyyə xidmətlərinə çıxışın genişləndirilməsi səyləri çox əhəmiyyətli olmuşdur. Bu proqramlar xüsusilə təcrid olunmuş və kifayət qədər xidmət görməyən icmalar üçün əsas xidmətlərə çıxışda fərqləri aradan qaldırmağa kömək edir.

İnkişaf etməkdə olan ölkələrdə iqtisadiyyatın inkişafı

İqtisadiyyatda əmtəə və xidmətlərin istehsalının uzunmüddətli genişlənməsi kimi müəyyən edilən iqtisadi artım inkişaf etməkdə olan iqtisadiyyatların inkişafında həlledici amildir. İnkişafa təkan verən, həyat standartlarını yüksəldən və yoxsulluğu azaldan mühərrik. Resursların bəzən məhdudlaşdığı bu ölkələrdə davamlı və güclü iqtisadi artıma nail olmaq milyonlarla insanın güzəranını artırmaq üçün təkcə məqsəd deyil, həm də vacib şərtdir [3].

Buna baxmayaraq, inkişaf etməkdə olan iqtisadiyyatlar iqtisadi artıma nail olmaq yolunda çoxsaylı maneələrlə üzləşirlər. Təbii ehtiyatlara, kapitala və ixtisaslı işçi qüvvəsinə qeyri-kafi çıxış onların uzunmüddətli artıma nail olmaq imkanlarına mane ola bilər. Nəqliyyat sistemləri və enerji təminatı kimi qeyri-kafi infrastruktur istehsalı məhdudlaşdıran və inkişaf səylərini əngəlləyən maneə kimi xidmət edə bilər. Qeyri-adekvat idarəetmə sistemləri, geniş yayılmış korrupsiya və səmərəsiz institutlar əlverişsiz iqtisadi mühit yarada bilər və həm yerli, həm də xarici investisiyaların qarşısını ala bilər [6].

Əksər inkişaf etməkdə olan iqtisadiyyatlarda geniş yayılmış problem olan gəlir bərabərsizliyi sosial və iqtisadi fəsadlara səbəb ola bilər. Bu, fərdlərin yüksək keyfiyyətli təhsil, səhiyyə və imkanlar əldə etmələrini məhdudlaşdırır, beləliklə, milyonlarla insan üçün yoxsulluq dövrünü davam etdirir. Əmtəə qiymətlərindəki dəyişkənlik və ya qlobal iqtisadi tənəzzüllər kimi ekzogen pozuntular bu iqtisadiyyatları poza bilər və onların sabit artımı davam etdirmə qabiliyyətinə problemlər yarada bilər. Bundan əlavə, dayanıqlı olmayan borcların yığılması hökumətin maliyyəsinə təzyiq göstərə və resursları mühüm dövlət xidmətlərindən və investisiyalardan uzaqlaşdıra bilər.

Bununla belə, iqtisadi genişlənmə bu xalqlarda yoxsulluğun azaldılması və insan inkişafının təşviqi üçün ən səmərəli vasitə olmaqda davam edir. İqtisadiyyatlar böyüdükcə, iş yerlərinin sayı artır və nəticədə insanlar və ev təsərrüfatları üçün daha yaxşı gəlir əldə edilir. Gəlirləri artırmaqla yoxsulluğun səviyyəsini xeyli azaltmaq, fərdlərə öz əsas ehtiyaclarını ödəmək imkanı vermək olar [4].

İqtisadi artım həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi üçün çox vacibdir. Bu, əsas infrastruktura, səhiyyəyə və təhsilə sərmayə qoymağa imkan verir. Yollar, körpülər və ictimai nəqliyyat sistemləri daxil olmaqla nəqliyyat infrastrukturu getdikcə daha əlçatan olur. Bundan əlavə, səhiyyə müəssisələrinin genişləndirilməsi və məktəblərdə təkmilləşdirmələr var. Yüksək keyfiyyətli təhsil və səhiyyə xidmətlərinin əlçatanlığı artır, bu da insan inkişafının artmasına səbəb olur.

İqtisadi artım gəlir bərabərsizliyini pisləşdirə bilsə də, eyni zamanda diqqətli siyasət yolu ilə bərabərsizliyi aradan qaldırmaq imkanı verir. Proqressiv vergitutma, sosial təhlükəsizlik şəbəkələri və inklüziv inkişaf təşəbbüsləri cəmiyyətin bütün sektorları arasında iqtisadi tərəqqinin faydalarının daha ədalətli bölüşdürülməsinə zəmanət verməklə bərabərsizliyi azalda bilər.

Bundan əlavə, iqtisadi genişlənmə yaradıcılığı inkişaf etdirir və texniki tərəqqini asanlaşdırır. İqtisadiyyatlar böyüdükcə tədqiqat və inkişafa resurslar ayırır, nəticədə beynəlxalq bazarlarda məhsuldarlıq və rəqabət qabiliyyəti yüksəlir. İnnovasiya ilə gücləndirilən bu artım iqtisadi genişlənməni stimullaşdıran əks əlaqə dövrü yaradır.

Davamlı inkişaf və iqtisadi artım arasında əlaqə

Davamlı inkişaf və iqtisadi artım arasında qarşılıqlı əlaqə, xüsusilə inkişaf etməkdə olan iqtisadiyyatlar kontekstində xalqların gələcəyi üçün əhəmiyyətli nəticələrə malik dinamik və mürəkkəb əlaqələrdir. İqtisadi rifahın ətraf mühitin mühafizəsi və sosial rifahla uyğunlaşdığı zaman bu, yaxınlaşma nöqtəsini təmsil edir.

Ekoloji davamlılıq və iqtisadi artımın kəsişməsi: Ekoloji davamlılıq və iqtisadi artım arasındakı əlaqə bütün dünyada bir neçə uğur hekayəsi ilə aydın şəkildə nümayiş etdirilir. Məsələn, Danimarkanın külək enerjisi sənayesini nəzərdən keçirək. Danimarka bərpa olunan enerji mənbələrinə, xüsusilə də külək enerjisinə əhəmiyyətli sərmayələr yatıraraq külək biznesində qlobal liderə çevrilib ki, bu da qalıq yanacaqlardan asılılığın azalması ilə nəticələnib. Transformasiya çoxsaylı məşğulluq imkanlarının yaradılması ilə nəticələndi, texnologiyada irəliləyişləri stimullaşdırdı və iqtisadiyyatın genişlənməsinə töhfə verdi, iqtisadi uğura təkan vermək üçün ekoloji davamlılığın potensialını nümayiş etdirdi.

Kosta-Rikanın ekoloji mühafizə və ekoturizm proqramları başqa bir diqqətəlayiq nümunədir. Kosta-Rikanın biomüxtəlifliyini və təbii gözəlliyini qoruması dünyanın hər yerindən turistləri özünə cəlb edib. Turistlərin artması maaşların artması, məşğulluq imkanlarının yaradılması və iqtisadi genişlənmənin təşviqi ilə nəticələndi. Bu, davamlı ekoloji təcrübələrin həyata keçirilməsinin iqtisadi rifahı necə artıra biləcəyini nümunə göstərir [1].

Buna baxmayaraq, ekoloji dayanıqlığa nail olmaq cəhdi bəzən çətinliklər yarada bilər və kompromislərə getməyi ehtiva edə bilər. Daha sərt ekoloji qaydaların tətbiqi və daha yaşıl enerji mənbələrinə keçid müəssisələr üçün ilkin xərclərin artması ilə nəticələnə bilər. Bu xərclər əsasən qalıq yanacaqlardan istifadə edən sektorlar üçün əhəmiyyətli problemlər yarada bilər. Ətraf mühitin davamlılığına nail olmaq tez-tez iqtisadi genişlənmə və daha sərt emissiya qaydaları arasında tarazlığın yaradılması kimi çətin seçimləri tələb edir. Dəyişikliyə müvəqqəti iqtisadi uyğunlaşmalar daxil ola bilər, lakin gələcəkdə davamlılığı və rəqabət qabiliyyətini artırmaq potensialına malikdir.

Sosial davamlılıq və iqtisadi artım arasında əlaqə: Təhsil və səhiyyə kimi amilləri əhatə edən sosial davamlılıq iqtisadi artımın stimullaşdırılmasına əhəmiyyətli dərəcədə kömək edir. Əlverişli və yüksək keyfiyyətli təhsilə sərmayə qoymaqla inkişaf etməkdə olan iqtisadiyyatlar qloballaşan dünyada səmərəli rəqabət aparmaq üçün işçi qüvvəsini lazımi bacarıqlarla təmin edirlər. Təhsilli əhali innovasiyaları, istehsalı və iqtisadi inkişafı artırır. Cənubi Koreyanın təhsilə yatırdığı əhəmiyyətli investisiyalar ölkəni nəhəng texnoloji gücə çevirərək elektronika və avtomobil istehsalı kimi sektorlarda iqtisadi genişlənməyə səbəb oldu [8].

Asanlıqla əldə edilə bilən səhiyyə xidmətləri də eyni dərəcədə əhəmiyyətlidir. Optimal işçi qüvvəsi artan məhsuldarlıq və xəstəlik nəticəsində yaranan iqtisadi uğursuzluqlara qarşı həssaslığı azaldır. Dövlətlər fərdlərə səhiyyə xidmətlərindən istifadə imkanı verməklə iqtisadi inkişafı gücləndirə bilər və beləliklə, onların əhalisinin rifahını yaxşılaşdıra bilər.

Sosial davamlılıq iqtisadi artıma təsir etmək potensialına malik olan inklüzivliyi əhatə edir. Ədalətli əmək haqqını və möhkəm sosial təhlükəsizlik şəbəkələrini dəstəkləyən tədbirlərin həyata keçirilməsi gəlir fərqini effektiv şəkildə azalda bilər və iqtisadi sabitliyin gücləndirilməsinə töhfə verə bilər. Daha böyük gəlir bərabərliyi sərvətin daha geniş bölüşdürülməsinə gətirib çıxarır ki, bu da öz növbəsində daha çox sayda fərdlərə iqtisadi fəaliyyətə təkan vermək və genişlənməyə kömək etmək üçün maliyyə imkanlarına malik olmaq imkanı verir. İsveç və Norveç, hər iki Skandinaviya ölkələri mütərəqqi vergilər və sosial yardım proqramlarını həyata keçirməklə iqtisadi artım və minimal gəlir bərabərsizliyinin kombinasiyasına effektiv şəkildə nail olublar.

İqtisadi davamlılıq və iqtisadi artım konsepsiyaları: İqtisadi davamlılıq davamlı və ədalətli iqtisadi inkişafı dəstəkləmək məqsədi daşıyır. Nəqliyyat şəbəkələri və kommunikasiya sistemləri kimi infrastruktura investisiyalar iqtisadi fəaliyyətin təmin edilməsində həlledici rol oynayır. Korporativ əməliyyatların səmərəliliyinin artırılması investisiyaları cəlb edə, məşğulluq imkanları yarada və ölkələrdə iqtisadi genişlənməni stimullaşdıra bilər. Çinin “Kəmər və Yol” planı kimi geniş infrastruktur inkişafı layihələri ölkənin iqtisadi artımına əhəmiyyətli dərəcədə töhfə verib [7].

Bundan əlavə, iqtisadi dayanıqlılıq innovasiyalar tərəfindən idarə olunan artımla göstərilə bilər. Tədqiqat və inkişafı həvəsləndirmək, kiçik və orta ölçülü firmalara (KOB) yardım göstərmək və sahibkarlıq təfəkküründü inkişaf etdirmək istehsal və rəqabət qabiliyyətinin daha yüksək səviyyəsi ilə nəticələnə bilər.

Uzunmüddətli iqtisadi sabitliyin təmin edilməsi üçün fiskal və pul siyasətinin effektiv idarə edilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Qiymət sabitliyinin təmin edilməsi, dövlət borcunun səmərəli idarə edilməsi və möhkəm maliyyə sisteminin saxlanması mühüm elementlərdir. Hökumətlər tərəfindən fiskal siyasətin effektiv şəkildə həyata keçirilməsi iqtisadi artım üçün əlverişli iqlimi gücləndirə bilər.

Tənzimləmələrin ləğvi və ticarətin açılması kimi bazar yönümlü dəyişikliklər iqtisadi davamlılığı artırmaq potensialına malikdir. Bu islahatlar rəqabəti gücləndirir, xarici investisiyaları cəlb edir və iqtisadi tərəqqiyə təkan verir.

Nəticə

Yuxarıda qeyd etdiyimiz məsələlər inkişaf etməkdə olan iqtisadiyyatlarda əhəmiyyətli iqtisadi artıma nail olmaqda davamlı inkişaf təşəbbüslərinin həlledici əhəmiyyətini təsdiqləyir. Bu proqramlar iqtisadi tərəqqi, ətraf mühitin mühafizəsi və sosial rifahı uyğunlaşdıran hərtərəfli strategiyanı təcəssüm etdirir. Bir-birini istisna etməsə də, bu aspektlər bir-biri ilə əlaqəlidir və məharətlə birləşdirildikdə, uzunmüddətli rifahın əsasını təşkil edir.

Davamlı inkişaf səyləri 21-ci əsrin mürəkkəb məsələlərini həll etməyi hədəfləyən hökumətlər üçün həm etik imperativlər, həm də real metodlardır. Onlar davamlı, əhatəli və ekoloji cəhətdən vicdanlı iqtisadi inkişafı inkişaf etdirmək üçün strateji plan təklif edirlər. İnkişaf etməkdə olan iqtisadiyyatlar tam potensiallarını reallaşdıra və davamlılığı qəbul etməklə əhalisi üçün daha perspektivli gələcək təmin edə bilərlər.

Siyasət qurucuları aşağıdakı tövsiyələri nəzərə almalıdırlar: İnkişaf etməkdə olan iqtisadiyyatlardakı siyasətçilər davamlı inkişafı dəstəkləmək və iqtisadi artımı artırmaq üçün müxtəlif siyasət dəyişiklikləri və islahatları düşünməlidirlər. Bu, aşağıdakıları əhatə edə bilər:

• Sənayelərdə davamlı təcrübələri təşviq edən və təmiz texnologiyaların tətbiqini asanlaşdıran ekoloji siyasətlərin həyata keçirilməsi;

• İnsan kapitalını artırmaq və ümumi rifahı yaxşılaşdırmaq üçün əlçatan və yüksək keyfiyyətli təhsil və səhiyyə xidmətlərinin gücləndirilməsi üçün resursların ayrılması;

• Mütərəqqi vergilərin tətbiqi, sosial təhlükəsizlik şəbəkələrinin yaradılması və məqsədyönlü müdaxilələrin həyata keçirilməsi yolu ilə gəlir fərqini azaltmaq üçün strategiyaların formalaşdırılması;

• Nəqliyyat şəbəkələrini, enerji təminatını və kommunikasiya sistemlərini təkmilləşdirmək üçün infrastrukturun inkişafına ehtiyacın vurğulanması, beləliklə, iqtisadi fəaliyyətlər üçün əlverişli mühitin yaradılması.

Siyasətçilər qlobal çağırışların öhdəsindən gəlmək və davamlı inkişaf üçün resurslardan istifadə etmək üçün fəal şəkildə beynəlxalq əməkdaşlıq və ittifaqlar qurmalıdırlar. Mümkün əməkdaşlıq tədbirləri aşağıdakıları əhatə edə bilər.

• Davamlı texnologiyaların və biliklərin yayılmasını asanlaşdırmaq üçün qabaqcıl iqtisadiyyatlarla əməkdaşlıq;

• Şəffaflıq və tənzimləmə dəqiqliyini təmin etməklə cəlbedici biznes mühitinin yaradılması və birbaşa xarici investisiyaların cəlb edilməsi;

• Davamlı inkişafı təşviq edən çoxtərəfli sazişlər və təşəbbüslərdə iştirak.

Nəhayət, davamlı inkişaf proqramları inkişaf etməkdə olan iqtisadiyyatlar üçün eyni zamanda aktual qlobal problemləri həll edərkən əhəmiyyətli iqtisadi artıma nail olmaq üçün ümidverici bir yol təqdim edir. Davamlı prinsipləri qəbul etməklə və yaxşı məlumatlandırılmış siyasət və islahatlar həyata keçirməklə bu ölkələr həm iqtisadi cəhətdən zəngin, həm də ekoloji və sosial baxımdan zəngin gələcək yarada bilərlər. Bu tədqiqat bu məqsədə nail olmaq istiqamətində əhəmiyyətli irəliləyişi təmsil edir və inkişaf etməmiş ölkələrdə davamlı inkişafa nail olmaq üçün davamlı tədqiqatların, siyasətin və praktiki fəaliyyətlərin zəruriliyini vurğulayır.

ƏDƏBİYYAT

1. Courvisanos, Jerry & Jain, A.. (2000). Ecotourism in Costa Rica: an Economic Framework of Analysis. Tasmania - Department of Economics, Papers.
2. El chami, Daniel. (2021). Sustainable Development and Economic Growth: A Reality or an Oxymoron?. European Scientific Journal. 17. 1. 10.19044/esj.2021.v17n41p1.
3. Espinosa, V.I.; Alonso Neira, M.A.; Huerta de Soto, J. Principles of Sustainable Economic Growth and Development: A Call to Action in a Post-COVID-19 World. Sustainability 2021, 13, 13126. https://doi.org/10.3390/su132313126
4. Haapanen, L., & Tapio, P. (2016). Economic growth as phenomenon, institution and ideology: a qualitative content analysis of the 21st century growth critique. Journal of Cleaner Production, 112, 3492–3503.
5. Kaewkhunok, Suppawit. (2019). Solar energy expansion and the lesson from India and China. International Journal of Sustainable Society. 11. 1. 10.1504/IJSSOC.2019.10023512.
6. Kotwal, A., Ramaswami, B., & Wadhwa, W. (2011). Economic Liberalization and Indian Economic Growth: What’s the Evidence? Journal of Economic Literature, 49(4), 1152–1199. http://www.jstor.org/stable/23071665.
7. Paech, Niko. (2013). Economic Growth and Sustainable Development. 10.1007/978-94-007-5712-7_3.
8. Kim, Sunwoong & Lee, Ju Ho. (2001). Demand for Education and Developmental State: Private Tutoring in South Korea. SSRN Electronic Journal. 10.2139/ssrn.268284.
9. Sustainable Agriculture and the Environment in the Humid Tropics (1993). National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. 1993. Sustainable Agriculture and the Environment in the Humid Tropics. Washington, DC: The National Academies Press. https://doi.org/10.17226/1985.
10. Uttekar, G., & Salvi, D.P. (2018). The Linkages between Economy and Environment.

Конул Абдусалам кызы Буюкер
к.э.н., Бакинский Государственный Университет,
E-mail: konul.aliyevna@mail.ru

Влияние инициатив устойчивого развития на экономический рост

Резюме

Цель исследования – изучить влияние инициатив устойчивого развития на экономический рост в странах мира, особенно в странах с развитой экономикой.

Методология работы включает мультидисциплинарный подход к сбору, анализу и интерпретации данных.

Прикладное значение исследования заключается в изучении того вклада, который инициативы, влияющие на экономический рост в развитых экономиках, могут внести в развивающиеся страны.

Результаты исследования показывают, что программы и проекты, влияющие на экономический рост, реализуемые развитыми странами, могут существенно способствовать экономическому росту развивающихся стран.

Оригинальность и научная новизна исследования заключается в том, что исследованы программы и проекты, влияющие на экономический рост, реализуемые развитыми странами, и предложены уникальные перспективы экономического роста страны.

Ключевые слова: экономическое развитие, устойчивый рост, развитые страны, развивающиеся страны.

Konul Abdusalam Buyuker
Phd, , BSU
E-mail: k.buyuker@mail.ru

Impact of sustainable development initiatives on economic growth

Summary

The purpose of the study is to examine the impact of sustainable development initiatives on economic growth in countries around the world, especially in countries with developed economies.

The methodology of the work includes a multidisciplinary approach to data collection, analysis and interpretation.

The applied importance of the study is to study the contribution that initiatives affecting economic growth in developed economies can make to developing countries.

The results of the study show that programs and projects affecting economic growth implemented by developed countries can significantly contribute to the economic growth of developing countries.

The originality and scientific innovation of the research is that the programs and projects affecting the economic growth implemented by the developed countries have been investigated, and a unique perspective for the economic growth of the country has been proposed.

Key words: economic development, sustainable growth, developed countries, developing countries